

ÚJSÁG

Júniusi

TARTALOM

Hol lakik az Isten? – szerkesztői előszó	2
ISKOLAI ÉLET	
Osztálykirándulás – 4. osztályos diákok beszámolója ...	2
Utazás: Budapest-Stuttgart-Witten-Budapest – Kökénydi Ákos írása a 7. osztály euritmia-előadásához	3
Az egyenes ember – avagy ne légy állat – Kökénydi Ákos jótékonyági célú előadásáról	4
Georgiev Daliani: <i>Tévedések vígjátéka</i> – a nyolcadik osztály előadásában	4
Az első Diáknapi iskolánkban – Szántó Ildikó írása ..	5
KITEKINTŐ	
Interjú Kiss Péterrel a Jövő Színházáról – valaha voltakkal	6
Matolcsy Matyi úti beszámolója Milánóról	7
My trip to the USA – Balogh Alexandra élményei	8
KÖNYVTARISZNYA	
Tamási Juló könyvajánlója	8
KÉPCSARNOK	
Bács Zoltán bemutatkozása – Lakatos Anna rovata	9

Szerkesztői előszó: **HOL LAKIK AZ ISTEN?**

Martin Buber *Die Erzählungen der Chassidim* című kötetében olvastam a következő történetet.

– Hol lakik az Isten? – ezzel a kérdéssel lepte meg egyszer Kozker rabbi néhány tanult vendégét, akik látogatóban voltak nála.

A férfiak jót nevettek a kérdésén: miket beszél! Hát nem Isten dicsőségével van tele a világ?

Kozker azonban így válaszolt:

– Isten ott lakik, ahol befogadják.

(fordította: Fűrjes Gabriella)

A *hetek ünnepe*, a *Sovvajs* (5Móz 16,9–15), onnan nyerte nevét, hogy kezdete a *pészah*tól számított ötvenedik napra esik, mint később a keresztény hagyományban a húsvétól számított hét hét utáni első, azaz az ötvenedik napra eső *pünkösd* ünnepe (ApCsel 2). Az ötvenedik szó görögül *pentekosztész*; ebből született az angol *Pentecost*, a német *Pfingsten* és a magyar *pünkösd* is.

A *hetek ünnepe* az Ószövetség egyik legjelentősebb nemzeti és vallási ünnepe. Az új kenyér ünnepének is nevezik, mivel ekkor kezdődik az aratási időszak, valamint a hagyomány szerint Isten ezen a napon nyilatkozta ki a Sínai-hegyen a tízparancsolatot, és ekkor adta át a Tórát.

Tehát ezen az ünnepen történt az Újszövetség egyik meghatározó eseménye. Ekkor áradt ki először a Szentlélek tüzes szélvihar formájában Jézus tanítványaira (ApCsel 2,2–4), és ez az esemény jelenti a kereszténység számára a kőbe vésett szövetség megújítását: „Eljön az az idő – így szól az ÚR –, amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával.” (Jer 31,31), „Egy szívet adok majd nekik, és új lelket adok beléjük”. (Ez 11,19)

Áldott, szép ünnepet kívánunk mindnyájatoknak, és jó pihenést a nyári szünetben!

A szerkesztőség nevében: *Fűrjes Gabriella és Kovács Tamás*

ISKOLAI ÉLET

AZ OSZTÁLYKIRÁNDULÁS – 4. osztály

Megérkeztünk a pályaudvarra, és kiderült, hogy nincs nálunk a jegy. Izgultunk egy kicsit, de végül meghozták a jegyket.

Kende nem a Nyugatiban, hanem Vácon szállt fel a vonatra. Amikor megérkeztünk Szobra, ott állt Szent Vencel szobra, és a fél osztálynak nem nyílt ki az ajtó. Innen külön busszal mentünk Kemencére, ahonnan 2 kilométert sétáltunk Godóvárig. Csodálkoztunk, mert elég kicsinek látszott a panzió. Lukács Andris és Domi találtak egy szalamandrát.

Még aznap délután észrevettük, hogy az egyik szobában van egy egér. A lányok lementek a patakhoz, a fiúk rögtön elkezdtek focizni.

Aznap Yvonne néni a tábortűz mellett mesélt.

Éjszaka nagyon hideg volt.

Reggel a szülők megbeszélték, hogy merre megyünk kirándulni.

Felmásztunk a hegyre, végigmentünk a gerincén, majd legyalogoltunk.

Amikor leértünk a faluba, főlzártunk a kisvasútra, és a végállomáig le se szálltunk. Útközben a hátul álló bácsitól megtudtuk, hogy tavaly a patak úgy felduzzadt, hogy a szállásunkon

az ágyak a vízben álltak. Azt is elmondta, hogy a fekete alapon lévő fehér V betű a megállót jelenti, a sárga alapon fekete 0-as és 5-ös pedig azt jelenti: lassíts!

A végállomástól szerettünk volna továbbmenni, de leragadtunk a pataknál. Elég hideg volt a vize, mégis benne mászkáltunk, ugráltunk a fáról, készítettünk fényképeket és ettünk jégkrémet.

A síneken mentünk vissza a szálláshoz, és találtunk rajta egy döglött siklót. Szerencsére még vihar előtt visszaértünk.

Veronika anyukája sok helyről összeszedett hálósákokat, pokrócokat, mert este nagyon, nagyon hideg volt. Hajnalban az emeletes ágyak szintjén 9-10 fok volt, lenn még hidegebb.

Este, lefekvés előtt *Most mutasd meg*-et játszottunk.

Reggel összeköltünk, és ebéd után elsétáltunk a buszmegállóig. Visszafelé tele volt a busz. Utasok, két osztály és csomagok. Nagy volt a nyomorgás. A vonat ehhez képest mennyországi volt. Mikor megérkeztünk, mindenki elbúcsúzott Yvonne nénitől.

Jól éreztük magunkat!

A fogalmazást az osztály közösen állította össze.

UTAZÁS: BUDAPEST-STUTTGART-WITTEN-BUDAPEST

A hetedik osztály szokatlan utazása

Novemberben még azt hittük, ez a tanév szokásos hetedikes év lesz: megjelenik a kémia, tanulunk a felfedezésekről, egyenleteket oldunk meg, és élvezzük a reneszánsz hangulatát. Aztán egy váratlan hír mindent átalakított.

Ekkor derült ki, hogy meghívást kaptunk arra az Euritmia Fórumra, amelyen évek óta találkoznak fiatalok a világ minden tájáról, hogy megmutassák egymásnak, min dolgoztak az elmúlt évben az euritmia-foglalkozásokon. Iskolánkból már korábban is volt ott egy csoport, az akkori sikeres fellépés miatt került sor erre a meghívásra. Nagyon jó lehetőséget láttunk a hazai munkák külföldi bemutatására, és az is a szemünk előtt lebegett, hogy egy ilyen darab az itthoni iskolákban is szívesen látott lesz. Yvonne-nal úgy döntöttünk, belevágunk. Tudtuk, hogy rengeteg munka lesz vele, de szakmailag és szociálisan is olyan sokat lehet épülni az ilyen munka során, hogy mindenképpen meg kell próbálni.

A munka januárban indult el. Az előkészületek során beszélgettünk Kárpáti Péterrel, akinek számos nagyszerű ötlete volt a témát illetően, olyan motívumokat álmodtunk meg, melyek kapcsolódhatnak a hetedik évhez: felfedezés, konfliktusok, bizonytalanság, búcsúzás, szépség, harmónia. Eleinte konkrét történetet akartunk elbeszélni dramatikus részletekkel, zenei betétekkel, szigetre találással, vízi sárkánnyal. A produkció napról napra átalakult, állandó rugalmasságot követelve a résztvevőktől. A bemutató vázát az ENSZ-nek köszönhetjük, amelynek egyik munkatársa (Balassa Bálint) fölhívta a figyelmemet Baudelaire *Utazás* című költeményére. Ebben a versben olyan módon jelenik meg az utazás motívuma, amelynek köszönhetően alkalmas volt gondolataink, szándékaink színpadra állítására. Bár a gyakorlóórán dolgoztunk az utazás esetleges helyszínéinek kitalálásán, írtam ehhez párbeszédet, de végül mindezt sutba dobtuk, és csak a vers egyes versszakjaival és zenedarabokkal dolgoztuk ki a végső változatot. A zenedarabok kiválasztásában nagy szerepet játszott állandó zongorakísérőnk, a végtelen türelmű Felkúti Károly. A próbák során sok hangfelvétel, fénykép és film készült, ez utóbbiakat rendre visszaneztük, a hangfelvételek segítségével pedig olyankor is tudtunk próbálni, amikor Karcsi nem volt az iskolában. A koreográfia megalkotója és állandó újraálmodója természetesen Yvonne volt, én pedig élvezettel néztem a színpadra állítás minden új fejleményét. A hetedikesek olyan dolgokat gyakorolhattak hallatlan intenzitással, amilyeneket padban ülve nem lehet. Mit is jelent a másakra való tevőleges odafigyelés, mikor minden azon múlik, mennyire vagyunk egymásra hangolódva? Milyen az, amikor a kulisszák előtt könnyebb jól szerepelni, mint a kulisszák mögött csöndben maradni? Milyen az, amikor egészen más oldalról látják egymást az osztály tagjai? Amikor kiderül, hogy itt más erők működnek, mint a padban...

Yvonne hallatlan kreativitással dolgozta át mind a versrészleteket, mind a zenedarabokat, képes volt az időnként teljesen új helyzetekre gyorsan reagálni, lenyűgöző volt látni azt a könnyedséget, ahogyan a legnehezebb formákat is meg tudta valósítani a hetedikesekkel, azt a határozott igényességet, amivel a bemutatót előkészítette, a programot végigvitte. Az egész elő-

adás szakmai minőségét ő határozta meg, és örülök, hogy ezt a munkát végigkövethettem.

A megvalósítás egyik oldala, a program maga már kezdett körvonalazódni, de ahhoz, hogy az egész turné megvalósulhasson, rengeteg segítségre volt szükségünk. Az osztályban tanító tanárok kivétel nélkül rugalmasan kezelték a próbák miatt kialakuló új és állandóan változó csoportbeosztásokat, a faragásórák jó részét megkaptuk próbaidőnek. (Technikai okok miatt évek óta csak heti egy euritmia-órája van az osztálynak, ami lehetlenné tette volna a felkészülést.) A fiúk az előkészületek során rézrudakat munkáltak meg, ennek módját Koller Ferenc dolgozta ki nekünk, és megfelelő szerszámokat is adott. A ruhákat Marikovszky Andrea tervezte, és a rengeteg anyuka részvételével megvalósuló varrási munkálatokat is ő koordinálta. A jelentkezéshez szükséges anyagokat Fürjes Gabi fordította le nekünk német nyelvre, a csoportképet Schild Tamás készítette. A csoport utazási biztosítását Kadlecsovits Éva szervezte, az euróváltásban Lőrincz László adott nagy segítséget. Közben igyekeztünk olyan pénzügyi alapot is megeremteni, amely lehetővé tette a rászoruló családoknak is az utazási költségek előteremtését. Az ezzel kapcsolatos ötletek gyártásában Letkám Tünde tűnt ki. A diákok havat lapátoltak, a szülők ebédeltettek a solymári esti képzés táborában, kaptunk nagy összegű magánadományt, nyertünk a bazári alapból is pályázati pénzt (köszönet a szervezőknek!), és (Az egyenes ember – avagy ne légy állat címmel) szerveztem egy jótékonyági célú anatómia-előadást is az iskola aulájába, amely szintén komoly bevétellel szolgált.

A witteni út technikai szervezése során világossá vált, hogy szerencsés lenne odafelé menet valahol megállni egy éjszakára. (Witten nagyon messze van.) A sors úgy hozta, hogy egy régi ismerősöm néhány éve átkerült a stuttgarteri Waldorf-iskolába, ott tanít biológiát, földrajzot, kémiát, így őt kerestem meg az éjszakai szállás ügyében. Nem kis meglepetésemre nem az épületben történő alvást szervezte meg, hanem azt, hogy az ottani 7. b osztály diákjainál aludjunk, családoknál. Ez a hír új megvilágításba helyezte a túléléshez szükséges német szavak (essen, trinken, Brot, Wasser usw.), mondatok megtanulását az osztályban. Az is kiderült, hogy a helybeliek is nagyon szeretnék megnézni a darabunkat, így ott is lesz egy előadásunk, mielőtt Wittenbe érkeznénk.

A cikk megírása napján már mögöttünk van az előrehozott bemutató, amelyet az Óbudai Waldorf Iskolában tartottunk zsebkendőnyi területen, idegenek előtt, sikeresen. Előttünk van még az iskolai előadások sora, egy kispesti fellépés, Stuttgart, és június 3-án Witten, nagyszínpad.

Novemberben még azt hittük, ez a tanév szokásos hetedikes év lesz, mostanra kiderült, hogy rendkívüli évet zár a hetedik osztály. Utazást álomszerű képekben elmesélve.

Kökénydi Ákos osztálytanító

„AZ EGYENES EMBER – AVAGY NE LÉGY ÁLLAT!”

Az előadásra érkezők az iskola aulájában foglaltak helyet. Rendkívül heterogén közönség érkezett: szülők, orvosok, építésszek, pszichológusok, tanárkollégák, maga a tizenhárom éves hetedik osztály. Komoly kihívás olyan hangot megütni és olyan nyelven megszólalni egy speciális témában, amely egyaránt szól a hallgatóság minden tagjához, egyszerre szórakoztatóan érdekfeszítő és elmélyülten tudományos. Ákos remélhetőleg nem is tűzte ki céljául, hogy minden résztvevő várakozásának és elvárásának megfelelően. Az én várakozásomban természetesen a saját laikus érdeklődésem dominált, és az az elhatározás is, hogy erről az eseményről az újságban is hírt adjak, mert úgy gondolom, mindannyiunk számára fontos és örömteli vállalkozása a hetedik osztálynak, hogy részt vesz egy ilyen nemzetközi eseményen, amelynek megvalósulásához, mint azt a cikk is mutatja, a maga módján mindenki hozzáteszi, amit tud.

Aki ott volt, és most olvassa ezt a cikket, kérem, nézze el tehát, ha esetleg nem a legmegfelelőbb módon foglalom össze az előadás tartalmát, és tekintse alkalomnak arra, hogy a saját szűrőjét használva a maga módján még egyszer földérezze ezt az estét.

Ákos a csontváz mellett állva először is leszögezte, hogy ne nézzünk úgy a testünkben található csontokra, mint befejezett dolgokra. A csontrendszerünk állandóan változik, mint mondta, és a mozdulatainkkal a stabilitást keressük ebben a változásban. Elgondolkodtatók voltak mondatai arról, mit is jelenthet, mire utalhat anyagi összetartozásunk a földkéreggel, és ennek milyen tulajdonságait hordozzuk magunkban. Egy szarvasmarha és egy egér koponyája is előkerült, miközben azon töprenghettünk, mi köze van kettőjüknek az oroslánhoz. Olyan kérdésekre is választ kaphattunk, hogy miért nem láthatunk ráérősen menedéglő egeret. Miért ad az égernek biztonságot a

bajsa? Miért nő állandóan a metszőfoga? Miért mondhatjuk azt, hogy az egér klasszikus érzékszervi lény, és hozzá képest a marha miért klasszikus anyagcsere-állat? Miért rángatja a fejét lefelé közben? Miért van a marha folyamatosan ebéd utáni állapotban? Hogyan látszik a koponya fölépítésén, hogy az állat úgymond belemegy az életébe, míg az emberre egyfajta formai visszafogottság a jellemző? Érdekes felvetés, hogy rágó vagy beszélő fogazatunk van-e. Vagy hogy miért vagyunk minden reggel magasabbak, mint előző este. Együtt fedezhettük föl, milyen szoros kapcsolat áll fenn az egyenes és a görbe forma között, amennyiben minden egyenes olyan kör része, amelynek a középpontja a végtelenben van, s hogy ezek a formák hogyan jelennek meg a csontvázunkban. Válaszokat kaphattunk arra, miért földhöz kötött a csontrendszerünk, és miként függ ez össze azzal, hogy a gondolkodáshoz nyugalomra van szükség. Megtudhattuk Ákostól, miért nem járt Armstrong a Holdon, holott ott járt. És hogy miért nem tudjuk pillanatnyilag meghódítani a Marsot. Hogy lehet az, hogy egyhónapos úrben tartózkodás 1-1,5 százalékkal csökkenti a csont tömegét? Mi lesz azzal, ami eltűnik? És tényleg: miért feltétele a gondolkodásunknak az, hogy fölegyenesedtünk? És egyáltalán: miért egyenesedtünk fel? Tudja ezt valaki? Amikor olyan nehéz minden reggel újra meg újra...

És mindez csak töredéke azoknak az érdekes fölvetéseknek, amelyekről együtt gondolkozhattunk Kökény Ákossal és vendégeivel az osztálya witteni útját támogató jótékonysági célú anatómia-előadásán. Érdekes és élvezetes volt! Az osztálynak pedig remélhetőleg rentábilis!

Köszönjük Ákosnak és a jótékony hallgatónak egyaránt! Jó utat, 7. osztály!

Fürjes Gabriella

TÉVEDÉSEK VÍGJÁTÉKA – A NYOLCADIK OSZTÁLY ELŐADÁSÁBAN

Színarab?! Úristen!! Szöveget kell tanulni, játszani kell, vasárnaponként próbára bejárni, majd az egész iskola előtt előadni! – juthatott eszébe sok nyolcadikosnak, amikor Gábor bácsi kiállt az osztály elé, és elkezdett nekünk erről mesélni.

Mint megtudtuk, Shakespeare-t fogunk előadni, azon belül komédiát, mégpedig a *Tévedések vígjátékát*. Először mindenkinek mindenféle szerepet ki kellett próbálnia szövegkönyvvel, pár hétre rá megkaptuk a szereposztást, húsvéti szünetben pedig meg kellett tanulnunk a szövegünket, s utána az érettségi szünetben du. 1-től 6-ig próbáltunk. Drámaórán, főoktatásban éééé (az osztály nagy „öröme”) vasárnaponként most is gyakorolgatunk. A próbák néha unalmasak, de inkább vidámak és jókedvűek szoktak lenni, végül is érezni a színarab fejlődését.

V-Sz Laci bácsi rendezi a darabot, Gábor bácsi a „segéde”. Reggel sokkal jobbak a próbák, mint délután, amikor már mindenki fáradt, és bármi mást csinálna, csak nem színarabozna... Sokszor van, hogy szétesünk, de szerintem könnyen lehet minket korrigálni. A *Tévedések Vigjátékát* a

Centrál Színházban is előadták 11 évvel ezelőtt, s mivel Samu szülei ott dolgoznak, megkérdeztük a színházat, fölpróbálhatjuk-e a ruhákat. Igent mondtak, és mi izgatottan vártuk, mikor próbálhatjuk fel őket. Eljött a várt pillanat, egy nap lementünk a Centrál Színházba. Nos, a ruhák többsége szép, barokk kori, és képet mutat arról, mennyire nagy emberek hordták őket hajdanában. Ezen gyorsan egy övvel és hét biztosítótűvel segítettünk, de a ruhák mind kb. tízkilósak, ha nem, akkor több. Ez már nem számít, majd megszokjátok, legyintett Gábor bácsi, miután elpanaszoltuk neki. Végül is szerintem jó lesz. Az előadások időpontjait alább olvashatjátok, mindenkit szeretettel várunk, és reméljük, élvezni fogjátok!

Georgiev Daliani
8. osztály

Az előadások időpontjai:

2011. 06. 03. péntek 10³⁰ és 18⁰⁰

2011. 06. 04. szombat 17⁰⁰

2011. 06. 05. vasárnap 17⁰⁰

AZ ELSŐ DIÁKNAP ISKOLÁNKBAN

Május 20-án, pénteken izgalmas kalandra vállalkozott a 9. osztály. Nemrég megalakult diákönkormányzatunk élni kívánt azzal a lehetőséggel, hogy a tanév egy napját (illetve annak egy részét) megszervezze a diákok számára.

Ebben az időszakban a felső tagozatos osztályok rendkívül elfoglaltak: a 10.-esek Erdélyben voltak, a 11.-esek fél lábbal már a szociális munkán, a 12.-esek pedig lázasan dolgoztak a diploma-előadásaikon, így maradt a 9. osztályos diákokra a szervezés és a lebonyolítás.

Tíz napunk volt a program kitalálására, megszervezésére és lebonyolítására, ami felnőttek számára is nagy kihívás! A felső tagozaton három éve folyó kísérleti epochából merítettünk ihletet, amelynek központi gondolata, hogy a diákok vegyes korosztályú csoportokban, kedvük, érdeklődésük szerint választanak órákat.

Ennek nyomán tízféle tevékenységet kínáltunk, amelyből kettőt választhattak az 1–6. osztályos diákok. A létszám egyenlő elosztása miatt természetesen nem tudott mindenki az általa választott csoportba kerülni, de az osztálytanítók (akikre a csoportbeosztás rendkívül nehéz feladatát bíztuk) igyekeztek diákjaikat az érdeklődésük szerinti tevékenységhez segíteni.

Diákjaink az alábbi lehetőségeket ajánlották:

Fafaragás	Hassmann Bálint, Malek Andris
Rajzold meg álomházadat!	Szalai-Szabó Hanna, Bartos Marci, Kovács Marci
Bűvészkedés	Székely Orsi, Bóna Samu
Számháború az udvaron	Ries Bori, Schild Annamari
Labdajátékok, tengő az udvaron	Koreny Ajna, Balázs Bori

Főzés	Ambrus Zoé, Kubinyi Hanna,
Süteménysütés	Metz Blanka, Nagy Mira
Bevezetés a könnyűzenébe	Ferenczy Bálint, Bács Vince, Petróczy Andris, Pokorni Ágoston
Természettudományos kísérletek	Nagy Lőrinc, Kollár Lukács
Dramajátékok	Doma Sára, Kepes Tomi, Kovács Matyi

A 7-8. osztály diákjai Kalocsay Bencével, Borsos Bencével és Hajdú Gáborral vízi csatában mérték össze erejüket a Klébi közelében lévő HSC-sportpályán.

Pénteken a főoktatás után kétszer egy órában dolgoztak-játszottak kicsik és nagyok együtt. A kilencedikesek nagyszerű pedagógusoknak bizonyultak, bizonyára ők is sokat tanultak abból, milyen is 15 zsbongó gyereknek mesélni, feladatot osztani, rendet tartani, a fölmerülő konfliktusokat kezelni – majd ugyanezt másik gyerekcsapattal még egyszer végigcsinálni. Kiválóan helyt álltak, és az is elismerésre méltó, ahogyan előkészítették a termeket az egyes tevékenységekre, valamint ahogy rendet raktak maguk után.

Voltak, akik nagyon élvezték ezt a napot, és – természetesen – csalódott arcokat is láttunk.

Összességében nagyszerű gondolat valósult meg, amely a diákok önálló kezdeményezéséből született, és nagyon büszke vagyok arra, hogy ilyen kezdeményező osztály kísérőjeként részt vehettem a munkában.

Köszönet a kilencedikeseknek ezért a szép napért!

Szántó Ildikó osztálykísérő

William Shakespeare: *Tévedések vígjátéka*

Fordította: Nádasdy Ádám

Előadja: a 8. osztály

Történik Efezusban, a város egy terén vagy utcájában, ahonnan három kapu nyílik: a Tüskésdisznó-ház (a Hölgy háza), a Főnix-ház (Efezusi Antipholus háza), a kolostor.

Pál Boldizsár / Füzesséry András	Solinus, Efezus uralkodója
Császma Péter / Puskás Samu	Égeon, szirakúzai kereskedő
Palumby Zsombor / Thornton Sebastian	Efezusi Antipholus
Tóth Zsombor / Gerencsér Ádám	Szirakúzai Antipholus
Csongrádi Barnabás / Karlinger Panna	Efezusi Dromio
Galambos Ádám / Bányai Zsófia	Szirakúzai Dromio
Garland Boris / Kovács Botond	Baltazár, kereskedő
Puskás Samu / Megyeri Panka	Angelo, ékszerész
Horváth Laura / Herczegh Marina	Dr. Csipet, tanár
Melis Virág / Kökény Flóra	Első Kereskedő
Báthori Benjámín / Pocsai Loren	Második Kereskedő
Kovács Botond / Garland Borisz	Rendőr
Schneider Réka / Nagy Izabella	Emilia, apácafőnöknő Efezusban, Égeon felesége
Tamási Vera / Tass Annamária	Adriana, Efezusi Antipholus felesége
Lengyel Júlia / Balassa Dorottya	Luciana, a testvére
Pocsai Loren / Horváth Laura	Luca, a szobalánya
Georgiev Daliani / Bakó Bernadett	Hölgy

A JÖVŐ SZÍNHÁZA – VALAHA VOLTAKKAL

Kiss Péter válaszol Fürjes Gabriella kérdéseire

Április közepén örömhírt osztottál meg sokunkkal. Öt társaddal együtt szövetséget kötöttetek azzal a céllal, hogy létrehozzatok egy színházat. A Jövő Színházát. Manapság a fellengzős elnevezések konjunktúráját éljük. Mit jelent számotokra ez a név?

Magam a név, bevallom, nem túl sokat. Játszottam a szavakkal, amikor az áprilisi levelet fogalmaztam. Lassan három éve volt egy kezdeményezésem, amikor valaha volt diákjaimmal készítettünk egy előadást García Lorca Várnász című darabjából. Annak a társulatnak lett a neve a Valaha Voltak Színháza, és ez a név, úgy tűnik, tetszik a mostani színházalapítóknak is. Az meg csak egyszerűen jól hangzik, hogy a voltakkal képzeljük el a jövőt. Én néha Pláza-színháznak hívom a kezdeményezésünket, mert valójában egymással művésziileg rokonszenvező alkotók laza együttműködéséről, párhuzamos munkájáról van szó, hiszen egymástól független produkciónkat hozunk majd létre – nyilván segítve, fejlesztve egymást. Egyszóval nem tudjuk még, mi lesz a nevünk, de talán nem is ez a legfontosabb most.

A társulat tagjai, amint a hírleveletekből kiderül, végzett Waldorf-diákok, Waldorf-tanárok, a Waldorf-pedagógiához közel álló felnőttek lesznek. Hogyan illeszkedik alakuló színházatok a Waldorf-szellemiségre?

Nem gondolnám, hogy doktriner színház megalapításán fáradozánk, és nem is szeretnénk az egyébként mindannyiunk számára fontos pedagógiai tartalmak közvetlen hirdetői lenni. Hiszünk a művészet szabadságában, és nem kívánjunk bizonyos ideológiai keretek közé szorítani magunkat. A hat alapító majd mindegyike Waldorf-tanár, főleg Waldorf-iskolákban foglalkoztunk színházzal, a leendő színészeink is ebből a közegekből származnak. Egyelőre izgalmas kísérletnek tartjuk, születik-e ebből valamiféle kézzelfogható ideológiai közösség azon felül, hogy együtt dolgozunk és közös az ügyünk. Sokat beszélgetünk erről, és különböző mértékben fontos számunkra a közös szellemiség megfogalmazása. Úgy vélem, ez talán inkább a közönségünk feladata lesz majd.

Azt állítjátok, hogy ti hatan, az alapítók, ugyanazon színházi nyelv dialektusait beszélitek. Mi ez a színházi nyelv, és miben térnek el egymástól a dialektusai?

Én általában a színházcsinálás művészi oldalában vagyok benne, intuitív alkat vagyok, aki képekben gondolkodik, és sok esetben nehéz pontos fogalmakban, definíciókban beszélnem a színházról. Ez a megfogalmazás is inkább érzésből fakad. De azt el tudom mondani, hogy azért kerestem meg pont ezeket az alkotókat, mert az ő munkáik láttán, a velük való beszélgetésekben éreztem a tiszta gondolat hatalmát. Hogy az izgatja őket, ami engem: az ember igazi természete és kapcsolatai. És tán közös bennünk az az alázatos szándék is, amellyel színre viszünk egy-egy darabot. A dialektusok egyéniségünk különbözőségeiből fakadnak. Varga-Szemes Laci talán nem kell bemutatnom. Ő a mozdulat embere. Míg én komoly belső munkára ösztönzőm a színészeimet, hogy ke-

ressenek valódi élményeket saját magukban, amelyek segíthetnek nekik megteremteni a szükséges lelkiállapotot, addig Laci alaposan megmozgatja őket, hogy a testük intenzitása ébressze föl bennük az érzést. Ugyanaz a célunk, más utakon járunk, aztán persze rengeteget lopkodunk egymástól, így csiszolódik össze a munkánk egyfajta közös színházi nyelvvé.

Ki a hat alapító, a hírlevelet is aláíró öt férfi és egy nő? Kérlek, mutasd be őket!

Lacit ismeritek.

Mesterházy Mária a Fészek Iskola dráma- és irodalomtanára, akivel többször látogattuk egymás óráit, megnéztük egymás darabjait, sokat beszélgettünk, ihletődtünk egymás által. Párhuzamosan fogant meg bennünk a gondolat, hogy egyesíteni kéne erőinket, közösen kéne dolgoznunk.

Méhes Csaba ismert pantomimművész. A solymári Fészek Iskolában évek óta részt vesz a tizenkettedikes darabok színrevitelében, Mária „szövetséges”, aki nagyon izgalmas színnel és szakmai tudással gazdagítja közös vállalkozásunkat.

Pohl Balázs a kezdet kezdetén a mi iskolánkban is rendezett darabokat. Később Óbudán volt osztálytanító, majd a solymári tanárképzésen tanított és tanít ma is. Ő volt például a leendő első osztálytanítónk, Galsai Zsolt főiskolás osztályfőnöke. Sok darabját lehetett látni a képzésen, illetve most dolgozik a volt osztályával is egy produkción. Igen jó színész, sokat tud a szakmáról.

Bognár János diplomás színművész, beszédtanár és a solymári tanárképzés egyik erős oszlopa a kezdetektől, számos nagyszerű előadást rendezett a hallgatóknak, és közösen is dolgoztunk már a tanárképzés drámaszakán. Négy gyereke járt a mi iskolánkba, és ősidők óta figyelemmel kíséri a munkámat, ő a legértőbb kritikussom. Na ő például nagyon pontosan meg tudja fogalmazni a saját darabjaimról azt, amit én inkább csak érzek.

Kiket fogtok meghívni a társulatotokba, és mit kell tudniuk?

Először olyanokat, akikkel már dolgoztunk volt a Waldorf-világ különböző szegleteiben, akikkel látjuk a szükséges kíváncsiságot, a munka iránti alázatot, a dolgozni akarást és persze a tehetséget (bár a mi munkánk épp arról szól, hogy bárkiben felszínre hozzuk a tehetséget). Első körben körülbelül 30-35 embert hívunk meg. Az is fontos, hogy játszóink nyitottak legyenek új munkaformák, új partnerek, új közösség irányában, és ne a régi közös élményeiket keressék ebben a munkában. A nosztalgia nagyon megköti a kezünket.

Évente több színházi tréninget terveztek. Ezeken milyen képzést kívántok nyújtani a résztvevőknek?

A tréningek programja még kidolgozás alatt van. Ezek elsődleges célja a csapat összekovácsolása, hiszen minden tekintetben elég vegyes lesz a társaság. Persze ha már kovácsolódunk, nyilván megdolgoztatjuk a színészi képességeinket is, beolajozzuk az esetleg rég nem használt alkatrészeket, és az is könnyen lehet, hogy bele-

MILÁNÓBAN JÁRTAM!

belekóstolunk leendő repertoárunk hangulataiba is. Ha megerősödünk majd mint színház, akkor tervezzük tréningeket indítani nem társulati tagoknak is.

A ti választott közönségetek – legalábbis az elképzelések szerint most, az elején – Waldorf-diákok, -tanárok, -szülők köréből kerül ki. Mennyiben befolyásolja ez a közeg a terveiteket, a darabválasztásokat, a játékokot, a művészi szándékaitokat?

Tudat alatt valamennyire biztosan, de tudatosan nem törekszünk ilyen jellegű különbségtételre. Olyan színházat akarunk létrehozni, amely bárki számára nyitott és befogadható. A darabválasztást és a színházi felfogást pedig elsősorban az alkotók személyiségének és szabad akaratának kell meghatározni. Szeretek a közönségre mint közösségre gondolni, a színházra pedig mint misszióra, amely arra hivatott, hogy megölelje és megemelje ezt a közösséget. De szerintem a színház ledob magáról mindenféle céltűzött pedagógiai vagy társadalompolitikai szándékot. Művészetről beszélünk, nem lehet ilyen egyszerűen felszínre hozni az okozati összefüggéseket.

A hírleveletekben kifejezitek reményeketeket, hogy majd a „laikusok” is kíváncsiak lesznek rátok. Milyen értelemben laikus a nem „waldorfos” néző?

Hogy nem ismer minket. Nem azért jön el az előadásunkra, mert játszik benne a lánya, hanem mert jó kritikát olvasott rólunk, vagy az ismerőse ajánlotta. A laikus néző nem eleve része a közösségnek, az előadásnak kell azzá tennie. Ez sokkal nagyobb kihívás.

Van-e elődje, mintája a Waldorf-világban a megálmodott színházatoknak, a Jövő Színházának?

Bennem a Valaha Voltak Színháza indította el a gondolkodást, Bognár Jánosban és Mesterházy Máriában a korábbi közös együttműködésük emléke él, de Bencze Laci Waldorf Diákkörusa is példaértékű a szemünkben. Szerencsére akadnak ilyen jellegű összefogások.

Hol tartanak az előkészületek? Mikor lesz az első előadás? Hol és mit fogtok játszani?

Éppen repertoárt, társulatot egyeztetünk, tréninget szervezünk, és komoly erővel folyik a helykeresés. Augusztusban indulunk, új darabok januártól várhatók. De szeretnénk beemelni a színházba korábbi produkciónkat is, illetve fölújítani régieket, amelyekre büszkék vagyunk. Ezek akár már össze láthatók lesznek.

Köszönöm, hogy választál a kérdéseimre.

Kíváncsian várjuk az előadásaitokat! Értő közönséget, örömteli alkotómunkát és sok sikert kívánok nektek az újság szerkesztősége nevében!

Köszönjük, és várunk mindenkit szeretettel. Majd megmondjuk, hova.

Március utolsó hétvégéjén nagy élményben volt részem: Anyukámmal elutazhattam Olaszországba, mert pár éve tanuló olaszul. Anya olasztanár, és ő tanít engem is. Hónapokkal ezelőtt apukámmal lefoglaltunk egy fapados repülőjegyet, mert anya barátnője, aki Milánóban él, meghívott magához vendégségbe. Nagyon vártam, hogy elinduljunk, egy héttel előtte már pakoltunk, erre a repülőre csak 10 kilónyi csomagot lehetett vinni magunkkal, ezért jól meg kellett fontolni, hogy mit vigyünk.

Pénteken 10 óra 55 perckor indultunk, és hétfőn 14 óra 27 perckor érkezünk meg. Tamás bácsi megengedte, hogy ezen a két napon hiányozzak.

A reptéren lemérték, hogy tényleg 10 kiló-e a csomag, és tettek rá egy cédulát. Utána megmótoztak, azaz nagyon alaposan átvizsgáltak. Az innivalómra az hitték, hogy bomba, és nem vihettem magammal. Ki kellett dobni.

Odafelé is nagyon izgalmas volt a repülés, először repültem életemben, de visszafelé még a pilótához is beengedtek. De megígértem, hogy nem viszek be bombát...

A gép Bergamóban szállt le, ez Milánótól egy óra, olyan 60-70 km. Ezt a távot busszal tettük meg oda-vissza.

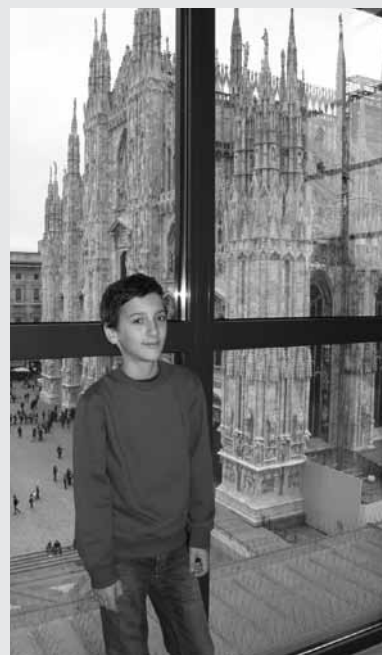
A belvárosban laktunk, mindenhová metróval mentünk, nem kivétel a Milánói Dóm (Duomo) sem. A dóm a világ harmadik legnagyobb temploma. Rengetegen voltak, mindenki fotózott, mi sem maradtunk ki.

Voltunk még sok érdekes helyen: novecento-kiállításon, olasz könyvtárakban, fagyizókban és a szombati piacon. A novecento-kiállításon minden volt, csak művészet nem. Most arra a nagy bronz lapra gondolok, amiben három macskakarmolás volt. A milánói utcákon nem sok az autó, inkább bicikli, motor és villamos.

A lakásunk a Pasteur-megállónál volt, a harmadik emeleten. A házigazdáink nagyon kedvesek voltak: Timi, anya régi barátnője és olasz férje, Alberto. Timivel magyarul beszélünk, így az olasz beszédet nem nagyon tudtam gyakorolni. Nekik nincs gyermekük, de egy aranyos papagájuk van, aki szabadon röpködhet, ahová csak akar, persze csak a lakáson belül. Egy olasz-magyar másodikos fiúval is megismerkedhettem, aki mindkét nyelven nagyon jól tud.

Ez a pár nap nagyon hamar eltelt, és jött az iskola.

Matolcsy Matyi

Ez a kép a Novecentóban készült.

MY TRIP TO THE USA

I went to Vermont for a month this March. Two of my friends came with me, so we could fly together.

I have lots of nice memories, but now I will try to tell only the most interesting ones. This was my first flight ever, so I was very excited about flying itself. First we landed in Amsterdam, and we stayed there for almost five hours. The airport was huge, but we could find our way easily, thanks to the boys. Then we flew in a big Delta airplane which was beautiful and had a comfortable inside. I really enjoyed this flight, although it took 7-8 hours before we landed in Detroit airport, which was even larger than the previous one. We also had to wait another few hours here. We were very tired by then, but because Loci was full of life, he could entertain us.

I almost forgot one of the most exciting adventures which took place here, when Tomi was taken by the officers to a private room. They questioned him about the reason of his journey, and they even called his host family in Vermont. We didn't understand why Tomi was suspicious to them, but Loci and I waited patiently. In about an hour we got Tomi back. We were ready for the next flight to Burlington. This plane was pretty narrow and small, and it had a very scary sound. But Detroit looked amazing from above with all the lights on. It was midnight when we arrived. I was picked up by Alice, the French teacher of the school, and I spent my first night at her house. Her son was one of my classmates.

Everything seemed so beautiful and I couldn't believe that I was in the USA. I tried to discover differences between this place and Hungary, but it was dark night so I could only see the long running roads and feel the holes and bumps in the pavement which were the same as here.

I was worried about my English, but Alice was very nice and talked very slowly to me.

Next day she drove me to my real host family. Their house was very large and beautiful. When I entered, my „mother” embraced me, she seemed overjoyed. Murray, a little white dog greeted me, he was cute. The two girls were at school at that time. The dad was cooking, he looked very kind too.

Tanna (the mother showed me around the whole house, it was amazing. My room was very pretty and clear, and I had a canopy above my bed.

Soon Tanna took me to pick up the girls in the middle school. The middle and high schools are in separate buildings.

The high school was pretty small, smaller than our school. The first days were very hard for me, because I couldn't talk well, but my schoolmates encouraged me kindly. To tell the truth, it gave me comfort to have Loci and Tomi around in the first days.

The schedule in this school is very different from the one I was used to. For example, they don't have gym lessons, but they have „morning movement” every single day. It's like our „reggelikör”: we played, sang, acted...

I could see that students have more respect for their teachers. They always do their homework, the „cool guys” always sing in the music class without talking to each other, and they are never late from the classes. So they do their job, which is studying.

The whole high school is a big community. The classes aren't separated from each other, they are together in the breaks, they don't care who is sitting next to them at lunch time. They are kind to everyone, but not especially to one chosen best friend. So they are friends with everyone, but first of all they are friends with themselves.

I always loved the end of the school, to say good bye to my new friends and go home. I loved to be in my quiet room with a good family and the nice surroundings.

The girls always helped me to do my homework, especially the younger one, Amelia. She speaks in an amazing way, it was nice to listen to her!

On the third Friday there was a so called „coffee house”, where students from the school performed something (a song, or a piece on an instrument). I performed something on piano too. When I got to a fast part of my piece, people begun whispering and laughing, and before the very end of it (at a stop in the piece), they started clapping, yelling and whistling loudly. It was a great feeling, even though I didn't really understand them. Perhaps they had never heard classical music in their life before...

I think they like most of the things they do or have to do. They want „fun” all the time. They use this expression, „It's so much fun” many times. This side of the Americans I didn't like too much. They seem to be too kind, but there may not be real feelings behind their kindness.

I need to finish now, although I didn't say anything about the Lake Champlain Chocolate store, or the history of the maple syrup...or many other things.

I really loved my trip. Thank you so much for this opportunity!

Alexandra Balogh Class 10

KÖNYVTARISZNYA

Nógrádi Gábor: *Az anyu én vagyok*

Tibaj Emese, Mesi 5. osztályos, és rajong a fociért. Benne is van a sulis csapatában.

Anyai nagypapa Tata, aki egy tudós, már évek óta egy kísérleten dolgozik, amely arról szól, hogy az egyik élőlény hogyan tudna átköltözni egy másik testébe.

Amikor Mesi meglátja, hogy a macska felkergeti a kutyát a fára, rögtön tudja: Tatának sikerült.

Tata kéréseire, azzal a feltétellel, hogy az egész csak 30 perc lesz, anya és Mesi testet cserélnek. Nagy izgalmak közepette nem tudnak visszacserélni, így anyunak (aki most Mesi) kell játszania a focimeccsen. Anyu ráadásul utálja a focit, és nem is tud focizni. És Mesinek (aki most anyu) össze kell barátkoznia Emillel, anya új barátjával, akit ki nem állhat.

Nagyon vicces, izgalmas, érdekes könyv.

Nógrádi Gábor *PetePite* című kötetének párja.

Tamási Júlia 5. osztály

Gyökér nélkül sosem lesz virág. Ezt a gyökeret elő kell bányászni, meg kell tisztogatni, locsolni kell, és akkor előbb-utóbb palánta lesz belőle, a palántából pedig virág. A virág pedig magot hoz. El kell fogadni, hogy ez így működik, és bele kell tenni a munkát.

Bács Zoli Nagykovácsiban él a családjával. Nagyobbik fia, Boti 12. osztályba jár, Vince pedig 9.-es.

Finomvegyes családból származom.

Apai nagyanyám görgényszentimrei székelyasszony volt. A nagyapám szobafestő volt, emellett a régi, szép időkben kis fűszerboltot tartott Régenben, az erdélyi kisvárosban. Amikor megszülettem, '64-ben a bolt már nem létezett, addigra véget ért a maszekvilág.

Az anyai ágon távolabbi dolgokról is tudok, mert abban az irányban többen is kutakodtak némileg. Kisnemesi, középnemesi család volt, sőt nagyanyám nagyanyja főnemesi sarj, a Csáki grófok leszármazottja. Nagyvárad mellett, Fehérváron született. A dédapám jegyző volt arrafelé. Nagyanyámék heten vagy kilencen voltak testvérek, közülük nem mindenkit ismerek. A második világháború szétszórta a családot. Sokan Pestre költöztek, az egyetlen fiútestvér a háború után Brazíliába disszidált, róla semmit nem tudunk.

A lányok elég szép pályafutást tettek. Egyikük Bartók-tanítványként a budapesti Szent István Bazilika kántora volt, másikuk a háború végéig a nagyváradai Erdélyi Magyar Lapok egyik szerkesztője lett. Van még egy híres-neves rokonunk, Szaniszló Ferenc (a pontos rokonsági fokot nem ismerem), ő egyebek mellett az 1800-as évek közepén Nagyvárad püspöke volt. Csak annyit tudok róla, hogy igen sokat tett a szegényekért. A váradai székesegyház előtt áll a szobra. A nagyapám főszolgabíró volt, a nagyanyám pedig a felesége. Ennyit tudok róluk. Annak idején nagyapám a város elitjéhez tartozott, az egyik legcsöndesebb, legjobb utcában telepedett le. Szemben laktak a Funtineli boszorkányokban is szereplő Élteső báróék, valamivel lejjebb Wass Albert rokonsága élt, szóval jó környék volt.

Apám vegyész mérnök volt. Főleg a műanyagok és a műanyagterületén végzett kutatásokat. Rengeteg újítása, találmánya született. Élete végén nagy szegénységben élt, míg egyszer csak „véletlenül” el nem ütötte egy teherautó. A brassói katonai repülőgépgyárban dolgozott vezető kutató mérnökként, és a rendszer nem díjazta, hogy némely találmányát nem adta át felhasználásra. Az aerodinamikai és az energetikai kutatásai eredményeképpen a nukleáris energiához hasonló hatékonyságú, de tökéletesen veszélytelen energiaforrást fedezett föl. A molekuláris láncok bomlása során felszabaduló energiát fogta be valahogy. Elmondta nekem, hová dugdosta a jegyzeteit, és a jelrendszerét is elmagyarázta. A halála után minden megmaradt a lakásában, csak épp ezek a leírások, naplók hiányoztak. Romániában egyetlen atomerőmű van, Cernavodánál, amelynek a hőálló és sugárszigetelt gipsz összetartó anyagát ő fejlesztette ki. Mindezt persze semmit nem kapott. Nem lépett be a kommunista pártba, nyilván ez sem tetszett a rendszernek.

A szüleim egyéves koromban elváltak, egyikük sem házasodott újra, én anyámmal laktam. Sokat voltam apámmal, de ritkán találkoztunk. Mi Szászrégenben laktunk, ő pedig Brassóban. A két hely háromszáz kilométerre van egymástól, ez akkoriban igen nagy távolságnak számított, a vonatút is megvolt hat óra.

Nála töltöttem a szüneteket, olyankor kivette a szabadságát, és telente sieltünk, nyáron pedig a hegyekben túráztunk. Talán a legjobb barátomnak nevezhetem, de apaként nem volt jelen az életemben.

Az utcánkban régi, nagy házak álltak, óriási kertjük volt, amelyeket akkoriban nagyon szépen rendben tartottak. Korábban természetesen gazdálkodtak is, de az én időmben már államosították a tulajdonokat. Elvették a kerteket, a házakat, mindent. Mi például a saját házunk konyhájában éltünk, és az épület többi részében öt másik család lakott. A háború után a nagyapám az istennek nem akarta elhinni, hogy Erdélyt odavetik koncnak a románoknak, ezért úgy döntött, a többiekkel ellentétben nem menekül el, hanem marad. Egyszer csak megjelent nála egy román paraszt azzal, hogy meg akarja venni a házat. A nagyapám erre se szó, se beszéd, elővette a karikás ostort, és kicsapkodta az illetőt a házból. Másnap megérkezett a párttitkár, aki közölte, hogy neki kell az a ház. A nagyapámat elvitték, leverték a veséjét, tudomásom szerint gutaütést is kapott, kész volt a ház ügye. Hivatalosan soha nem vették el, de vissza se adták. Kurta-furcsa elintézési mód volt, szerintem a fél utcát kiürítették.

Mindezek után anyám persze kuláknak számított: amit lehetett, mindent rásóztak. Nem volt egyszerű élete, ennek folytán nem is egyszerű természet. Gyógypedagógusnak tanult, és amikor elvégezte a főiskolát (vagy az egyetemet?), ki akarták helyezni Nagyromániába. Ő persze maradt Régenben, és sebészeti asszisztensi munkát vállalt, így úszta meg a „kiküldetést”. Akkoriban ez volt a divat. Aki magyarként egyáltalán járhatott felsőoktatási intézménybe, azt a végzés után vagy Nagyromániába vagy Moldvába küldték, a románok pedig Erdélyben kaptak munkát, ingyen lakást, mindent. Részben a magyaroktól elszedett lakásokat, részben újakat. Kolozsvár 150 ezres lakossága mára 350 ezerre gyarapodott, és másutt is ez volt a helyzet.

Elég siralmasan indult az életem. Az iskoláig nem volt nagy gáz, vagy legalábbis nem emlékszem rossz dolgokra. Szerettem óvodába járni, nagy kertje volt. Az iskola azonban övön aluli ütés volt, ugyanis anyám a legjobb szándékkal németnyelvű intézménybe íratott. Ez akkoriban irigylésre méltó helyzetnek számított, mert az volt az általános vélekedés, hogy minél több nyelvet beszél valaki, annál könnyebben boldogul majd a világban. Számomra pokol volt, mert kukkot se tudtam németül. A néhány száz mellett magyarok és románok voltunk többen, egymás között persze magyarul beszélünk. Régen a Mezőség és a Székelyföld határán fekszik, a környékbéli települések mind szász falvak, csak a Maros mentén fölfele kezdődik Székelyföld. Régen maga is két részből, a főleg mezőgazdaságból élő Magyaréregből és az ipari Szászréregből áll. A kicsi román gyerekek ugyanúgy nem tudtak németül, mint mi, ezért együtt szenvedtünk. Később aztán persze rájuk ragadt a szülői ház felénk irányuló megvetése.

Az elemit tehát a német iskolában végeztem el. A pártunkat és kormányunkat dicsőítő német nyelvű versek megtanulása nem volt ugyan nagy öröm, de az első két év után azért már jobban boldogultam. Azután magyar nyelvű liceumba, vagyis gimnáziumba kerültem. Pont akkor szűnt meg ott a humán-reál irányok szétválasztása, amikor odakerültem. Mindent tanultunk, és elviekben szakmával a kezünkben végeztünk. Én például fémgörgőcsoló és -esztergályos lettem, ami azért nagyon vicces, mert soha nem láttam esztergágot. Érettségi után kötelezően el kellett

menni dolgozni, na akkor kiderült, hogy lövésem sincs az egészhez. 3-4 hónapig próbálkoztam, azután láttam, ez bizony nem nekem való, és igyekeztem kirúgatni magam. Elég könnyen vettem a dolgokat – akár félévi kényszermunkára is elvitték azt, akit azon kaptak, hogy nincs munkahelye. Akkoriban épült a Dunacsatorna, kellett a munkás, nem sokat szórakoztak, sitty-sutty összeszedték az embereket.

Eredetileg valamilyen biológus akartam lenni. Entomológiával, magyarul lepkészettel foglalkoztam. Ezt olyan komolyan műveltem, hogy 15-16 éves koromig nagyjából én írtam össze Észak-Erdély lepkéállományát. Régenben többen is foglalkoztak ezzel, nekem szerencsém is volt. Olyan fajokkal is találkoztam, amelyekkel a többiek nem. Állandóan az erdőt bújtam, minden szabad időmet ezzel töltöttem. Lepkészháló, erdő – és szevasz! Leveztem a Román Tudományos Akadémiával, és egyszer csak, amikor fölfedeztem egy lepkealfajt, azt mondták, ha leérettségiztem, mehetek egyetemre, nem is kell felvételiznem. Hanem ekkor közbejött az, hogy nagyon megszerettem a kémiát, főleg a szerves kémiát. Nagyon jó kémiatanárunk volt, igen jól fölszerelt laborunk, és persze ott volt apám. Ha valamit nem tudtam, megkérdeztem tőle. Egyszer majdnem fölrobbantottam a házat. Aki kémiával foglalkozik, az előbb-utóbb biztosan kipróbál valamilyen durranószert. Én nitroglicerint akartam előállítani. Eközben alapvető hibát követtem el: nem hűtöttem, hanem melegítettem. Jó nagy gödröt durrantottam a tornác alatt a kertben – akkor még nagyapám házában laktunk.

Később, 16-17 éves koromban aztán rájöttem, hogy nem a kémia érdekel a legjobban. Kapcsolatba kerültem a vallással. Az egész az irodalom felől indult. Eszes emberkékből álló, nagyon jó csapat jött össze a gimnáziumban. Négyen-ötven irodalmi kört alapítottunk, amelynek keretein belül többnyire az akkori rendszerben tiltott írók-költők műveit kezdtük olvasni. Ezen az úton elég hamar el lehet jutni Pilinszkyhez, Szilágyi Domokoshoz, Cseke Gáborhoz – ők voltak a kezdet. Aztán következett Hamvas Béla, akinek hatására úgy döntöttem, református lelkész leszek. Ez irányú törekvéseimet azután keresztülhúzta a hadsereg.

A gimnázium elvégzése után életemben először kaptam útlevelet. Akkor két barátommal bejártam a keleti blokkot. Elmentünk egészen Rostockig, azt reméltük, Németországon át, a tengeren keresztül szökni tudunk. De a tervet meghiúsította az első találkozás a sűrített tejjel. Megittunk belőle fejenként fél litert, ettől aztán elég sokat szaladgáltunk, így lemondunk a szökésről, jöttünk haza. Azt hiszem, másfél hónap után bevonták az úti okmányomat. Részben nyilván apám miatt, részben a disszidens német osztálytársak miatt. Nagyapám is a másik oldalon állt, anyám sem volt a toplistán...

Ezt a kalandot követte két év katonaság. Nagyváradon szolgáltam, az egész egységben egyedüli magyar voltam. Utáltak is rettenetesen – én is őket. Mind nagydarab ember volt, két méter alatti egy sem akadt köztük. A vegyész-lángszórós egység fölszerelése 60 kiló volt, én 56-ot nyomtam akkor. Amikor fölpakolták a hátamra a cuccot, megálltam, mint a cövek, és azt mondtam, biztos, hogy egyetlen lépést sem tudok tenni. Akkor levettek rólam egy-két fegyvert, hogy meg tudja mozdulni. Hogy kimaradjak a többiek hősködéseiből, erőfitogtató vagdalkozásaiból, hasznosítani kezdem a rajztehetségemet. Egy idő után én írtam meg a feliratokat, rajzoltam a térképeket. Ekkor jobb életem lett, csak aludni jártam a körletbe. Eredetileg másfél évet kellett volna mezőgazdasági munkák, és rám sóztak még félévet.

Leszerelés után úgy döntöttem, képzőművész leszek. Elmen-

tem Kolozsvárra, ahol megtaláltam a mesteremet, Vetró Artúrt.

Vetró mester volt az egyetlen, aki kezdő létemre elvállalta a tanításomat. Mások mutatták, miket rajzolnak a tanítványaik, mire mondtam, én is azért jönnék ide, mert szeretnék ilyet rajzolni. Mind elküldött. Mígnem Cseh Gusztáv grafikus szólt, hogy van egy öregúr, aki a Kolozsvári Művészeti Egyetem szobrásztanszékét vezette, most ment nyugdíjba, tanítványokat keres. El is mentem hozzá. Referenciamunkaként vittem pár gyurmafigurát, amelyeket megnézett ugyan az öreg, de azután azt kérte, mutassam a tenyeremet, a fületem. Négy és fél órán keresztül igyekezett lebeszélni a szakmáról: mekkora ostobaság manapság szobrászkodni stb. Kezdtém dühöngeni, gondoltam, nem ezért jöttem ide, aztán közben előkerült a kupica, előkerült a pálinka is, és estefelé azt mondta: na jó, ha gondolod, hétfőn reggel 8-ra várlak, hozzád rajztablát. Na, mondom, az meg mi? Így kezdődött a pályafutásom.

Az első mintázásom dombormű volt, Ady Endre halotti maszkjáról készítettem másolatot. Akkor az öregem volt a sor, hogy leüljön, és másnaptól fele díjat kellett fizetnem. Ez így ment, amíg apám meg nem halt, addig ő támogatta a tanulásomat. A halála után nemhogy nem fizettem a mesteremnek, de szállást is tőle kaptam, és munkát is szerzett nekem. Hét évig tanultam nála szobrászatot. Időnként kimaradt pár hónap, amikor a barátommal közösen működtetett, többé-kevésbé maszek vállalkozásban dolgoztam, sírkövet faragtunk. Két-háromhavi munka díjából elboldogultam az év többi részében – már amikor nem költöttem túl sokat a barátaim megvendéglésére. Főleg Kolozsvár és Szászrégen között ingáztam, de éltem Brassóban, Marosvásárhelyen, Sepsiszentgyörgyön, Csíkszeredában... Sok helyen.

A '89-es forradalom Kolozsváron ért, hát az elég nagy látványosság volt. Mellettem lőtték le a barátomat. Akkor úgy döntöttem, hazamegyek anyámhoz, nagyanyámhoz, ne legyenek egyedül ilyen zűrzavaros időkben. A vonatok nemhogy jártak, de a megszokottnál pontosabban közlekedtek. Az emberek nagy csinnadrattával kivonultak az utcára. Mindenki ment a rendőrség elé, a szekusok, akik azelőtt gyilkolásták meg verték az embereket, letették a fegyvert... Aztán nem történt semmi. Egyszer csak elkiáltottam magam: Éljen a forradalom! Erre mindenki éljenezni kezdett. Hú, akkor eljött a tűnés ideje... Ez közvetlenül karácsony előtt történt, mindenki eufóriában volt, mindenki rettenetes testvér volt mindenkivel, én pedig úgy döntöttem: irány Új-Zéland. Olyan messzi akarok lenni Európától, hogy soha többet ne jöhessenek vissza. Beadtam az útlevélkérelmet, és láss csudát, január ötödikén megkaptam az okmányt. El is indultam, Budapestig el is jutottam, ahol összefutottam Rebivel...

Sok ismerősöm akadt a művészvilágból. A mesteremtől is kaptam ajánlólevelet, amelyet az első sarkon elégettem, mondván, nincs rá szükségem. Jó nagy marhaságot csináltam, de ezt akkor még nem tudtam. Kezdtém kicsit mocorogni a szentendrei csapattal, de hamar rájöttem, hogy értelmetlen dolgot csinálnak, nincs mögötte tartalom. Sokat tanultam rajzolni, mintázni, festeni, és mire elsajátítottam a mesterséget, a sok bába között elveszett a gyerek. Amikor már bárhonnán le tudtam rajzolni egy embert, akkor azon kezdtem gondolkodni, mi a fenének csinálom ezt. Mi értelme van mindennek, hol van az, ami bennem volt az elején, amikor elindultam, és aminek volt tartalma, volt lényege, és ami valahol elveszett a nagy favágás közben. Értelmét veszítette mindaz, ami addig természetes volt. A művészvilágban kialakult egy mesterséges, mesterkélt és szerintem túl gőgös gondolkodás, amely – tisztelet a kivételnek! – ma is jellemző rá, és

az egész polgárpukkasztásba torkollik. Csak azt nem veszi észre senki, hogy nincs polgár, ha meg van, akkor nem pukkan. A másik oldalról szennyesteregetés folyik, amire pedig senki nem kíváncsi. Ha nem tudom tartalommal megtölteni a mondanivalómat, akkor jobb, ha hallgatok. Fogom a kapámat, és megyek kapálni. Azzal mindenki jobban jár.

Ekkor kezdtem ékszereket készíteni. Gondoltam: az kicsi is, köze van a szobrászathoz, eltengetheti vele az ember az életét. Új utakat kerestem. Ezeknek az irányát Vetró mesterem alapozta meg. A nála töltött hét év nem csak képzőművészetről szólt. Amikor elmondtam neki, hogy lelkész akarok lenni, akkor a markomba nyomta a világ vallásainak kézikönyveit. Sorban mindegyiket. Első volt a hinduizmus, ami nagyon megfogott, ezerrel belevettem magam, végigolvastam a Rámájánát, a Mahábháratát, a hindu meséket, és hajlottam arra, hogy mindenek fölé helyezzem ezt a megközelítést. Aztán amikor ebbe már nagyon belelovaltam magam, akkor a mesterem a kezembe nyomta Buddhát. Na, erre gyorsan megszereztem a Buddhista Misszió kiadványait, és eldöntöttem, hogy buddhista leszek. Akkor megkaptam Zarathusztrát és Rudolf Steiner néhány könyvét is. Így szépen eljutottunk Glasenapp *Öt világvallás* című könyvéhez, amelynek elolvasása után tíz évig elég nagy káosz volt a fejemben.

Kicsi gyerekkorom óta mindig is vezérfonalam maradt a természet. Amikor a legnagyobb zűrzavar volt a fejemben a valóságokkal és minden mással kapcsolatban, az az őserő akkor is megtette a maga hatását. Emellett kutakodni kezdtem az ókori kultúrák felől, amelyek mindig is érdekelték, sőt *csak azok* érdekelték. A kőszerszám megjelenésétől kezdve Egyiptomig bezárólag. Keresgélés közben egyszer csak ráakadtam a népművészetre. Ebben leltem meg azt az ősforrást, amelyre akkor gondoltam, amikor azt mondtam, a sok bába között elveszett a gyerek. Ez maga a forrás. Rajta keresztül megnyilatkozik az őszellem, ami az egész mindenségben megnyilvánul. A mai napig ezen az őszellemen keresztül élünk. Amikor mindezzel ismerkedtem, akkor esett le a tantusz azzal kapcsolatban, mivel is kell foglalkozni, mi a fontos. Minél mélyebben átam bele magamat ebbe, annál nyilvánvalóbbá vált, hogy a régi embernek nem voltak profán tárgyai. Minden tárgy szentség volt, és minden szentséget jellel láttak el. Nem cifrázták – amit ma hiszünk, gondolunk népművészetnek –, hiszen a díszítés és a cifrázás között óriási a különbség. A cifrázás számszerűséget jelent, egyazon egység végtelen ismétlését, ez pedig sehonnan sem indul, és sehová sem vezet. Csak hivalkodás és hiúság. Ezzel szemben a díszítés: jelrendszer, amely általában védelmi vagy megismerési jelekből áll össze. Képzeld el azt a száz évvel ezelőtt élt férfit, akinek az asszonya megszötte a fehér ingét abból a kenderből vagy lenből, amelyet ő maga termelt, utána lement a patakra, élő vízben kimosta az inget azzal a szappannal, amelyet maga készített a saját állatából, majd kiszukolta azzal a sulykolóval, amelyet a férfi faragott, és amelybe belevéste a saját védelmi jeleit, és ezzel láthatatlan pecsétekkel látta el. Ez erő, büszkeség és maga az élet. Ennek van tartalma, értelme. Tudom, hogy nem lehet visszahozni a régi világot, és nem is kell, mert ha olyan rettenetesen jó lett volna, akkor biztosan nem megy tönkre. De azért bizonyos dolgokat ma is lehetne hasznosítani. Gyökér nélkül sosem lesz virág. Ezt a gyökeret elő kell bányászni, meg kell tisztogatni, locsolni kell, és akkor előbb-utóbb palánta lesz belőle, a palántából pedig virág. A virág pedig magot hoz. El kell fogadni, hogy ez így működik, és bele kell tenni a munkát. Nem kell a tudást a világ másik végéből hozni, a tudás itt van. Én

időközben bejártam a fél világot. És hálát adok az Istennek, hogy ez azután történt, miután valamilyen szinten megértettem, megismertem a magyar népművészetet, mert anélkül a felét sem értettem volna annak, amit látok. Magyarul azt mondjuk: virágnyelv. A virágnyelv világnyelv: világnak világa, virágnak virága. A fény-Krisztus, Aki a világba jött. Magának a Napnak a megidézése. A Nap pedig mindenhol süt. Mindenhol ugyanaz van.

Nagyon szeretek utazni, szeretek elindulni, mert szeretek visszajönni. Rendkívüli helyeken jártam, gyakran ott, ahol a madár sem jár: Mongóliában, Etiópiában, Amazóniában, Peruban, Equadorban, Lappföldön, Egyiptomban. Nagy élmény megismerni idegen kultúrákat, világokat, rengeteget lehet tanulni, de mindennek csak akkor van értelme, ha abból megértés fakad, és azt itthon tudom alkalmazni.

Steinerről már régebben tudtam, de arról fogalmam sem volt, hogy iskolát is alapított. Aztán megszületett Boti, és elérkezett az idő, hogy óvodába kerüljön. Ekkor jelent meg a hadszíntéren Ili (Baráti Ilona, az óvónő), és ez elég érv volt a Waldorf-óvoda mellett. Tulajdonképpen így kerültem kapcsolatba a pedagógiával, amellyel nem ismerkedtem meg nagyon mélyen, de nem tudok nála jobb rendszert. Ha a tanár nagyon rendben van, akkor jól működik. Viszont ha a tanár nem istenigazából tanár, akkor sok a hibalehetőség. Hidegkúton azt látom, hogy a sok érték mellett hiányzik az erő. Az erő termékenyíti meg a világot. Nekem ez az iskola nőies. Ez nem baj, jó, hogy van, de hiányzik mellőle az erő. Szép, ami van, de hiányzik a gyökér, a törzs és a korona ahhoz, hogy fa legyen. Felső tagozaton talán jó volna minden osztály mellett erős férfinak is állnia. Ha a tanár nem tud rendesen bánni a gyerekekkel, és nem tudja érdekesítően átadni a tananyagot, akkor sok minden elmarad, hiányzik. De megnyugtató, amit Botin látok: otthon van a világban. Érzékeny a dolgokra, nem lehet az orránál fogva vezetni, és végül is ez a lényeg. Az iskolának nem az a legfontosabb dolga, hogy bizonyos adatmennyiséget tömjön a diákok fejébe. Azért is kedvelem a Waldorf-pedagógiát, mert az élethez való viszonyulást, az életminőséget változtatja meg, és ez tetszik nekem. Ha az embernek van általános képe a világról, ha rálát legalább az érdeklődési területére, akkor könnyűszerrel megszerezheti a szükséges ismereteket. Az a fontos, hogy átlássa az egészet, hogy tudja: mikor mihez kell nyúlnia ahhoz, hogy bizonyos eredményt elérjen. Szándékosan nem célt mondok, ugyanis bár a célok nagyon fontosak (legalábbis szerintem), mert meghatározzák az irányt, de tudomásul kell venni, hogy a cél kitűzése és elérése átmeneti állapot. Minden cél után jön a következő, soha sincs vége. Molnár V. Jóska bácsi így fogalmazott: Gyerekem, ebben a nagy zajban és a sok cél között nem halod meg azt a csendes, halk hangot, amely megmondja: édes fiam, ezért és ezért jöttél a világra. Csínján kell tehát bánni a célokkal. Be kell lőni az irányt, de istenigazából nem a cél, hanem az út, a tao a fontos. Az utazásnak pedig befelé kell történnie. Ott van a nagy titok, a megismerés. Istenhez, a szellemiséghez nem lehet addig közeledni, amíg kívül és belül rendet nem rakunk, ki nem takarítunk. A külső és a belső pedig szorosan összefügg. Ha tudod, hogy benned van minden, és te is része vagy mindennek, akkor tudod, hogy amit vetsz, azt aratsz. Ha tudod, hogy az életed a te gondolataidnak és cselekedeteidnek a következménye, akkor *egészség* veszi át a *két-ség* és a *fél-elem* helyét. És ha idáig eljut a vándor, a hitét tudás váltja föl, az okoskodását bölcsesség, hisz ösvényét az Ős-fény tündöklie be.

A beszélgetés alapján a képet megrajzolta: *Lakatos Anna*

